

CLEMENS WISSE

Een
fortuinlijke
boerenknecht

Het leven neemt
een andere wending als
Gerrit een verroest
kistje opbaggert...

Roman

Clemens Wisse

Een fortuinlijke boerenknecht

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

In een inham van de Rijpsevaart ligt aan een steiger de baggerschuit van Gerrit Koolhaas. Op de wal heeft zijn grootvader vele jaren geleden een huis laten bouwen en aan de gevel een plank bevestigd met het opschrift *De Baggerbeugel*. Een toepasselijke naam voor de woning van een baggerman, want Gerrit is de zoveelste in het geslacht Koolhaas met dat beroep. Hij woont er samen met zijn vrouw Miep en hun zoontje Cor. Een tweede kindje is op komst, want Miep loopt, zoals ze zeggen, op alledag. Dat is ook de reden waarom Gerrit ervoor zorgt elke avond naar huis terug te keren. Als er niets aan de hand is, blijft hij vaak in de kleine roef van zijn schuit overnachten. Dat gebeurt vooral als hij de grachten van de stad Leiden moet uitbaggeren.

Mensen vragen vaak waarom hij niet wat dichterbij huis gaat baggeren, maar daar heeft hij een duidelijk antwoord op. Voor het uitbaggeren van de Leidse grachten krijgt hij van de gemeente Leiden betaald, en als hij de bagger aflevert bij de boeren van het dorp krijgt hij wederom betaald. Het mes snijdt dus aan twee kanten. Bovendien heeft hij soms een meevallertje als hij weer eens een gouden kettinkje of een antiek vaasje opbaggert. Opgevist oud ijzer gooit hij op de voorplecht, en hij vangt er nog een bedragje voor van een koper. Het is hem zo langzamerhand wel duidelijk geworden dat de grachtbewoners al jaren onbruikbare dingen en afval in de gracht gooien. Ook de Leidse deken- en wolfabrieken lozen vaak hun gekleurde afvalwater in de gracht, waardoor er rode, blauwe en gele grachten ontstaan. Laatst viste Gerrit zelfs een oude en zwaar beschadigde kinderwagen op. Maar nu is hij aan huis gekluisterd, want vroedvrouw Truus Vink moet gewaarschuwd worden.

Miep gedraagt zich kranig tijdens de bevalling, en ze kan

haar man deze keer blij maken met de geboorte van een dochtertje. Een rijkeluiswens, vindt Gerrit. Ze noemen haar Nellie.

Omdat de boeren de bagger in de zomer willen hebben, moet Gerrit er in de 'stille periode' voor zorgen dat er geld verdiend wordt. Maar Gerrit is een gezonde jonge kerel en hij pakt dan ook alles aan waar geld mee te verdienen valt. Daarvoor heeft hij een paard en een sleperswagen aangeschaft. Voor de dagelijkse maaltijden heeft hij een grote moestuin, waar hij aardappelen en groente verbouwt, en een geit voor de melk. Voor het vlees mest hij elk jaar een varken vet. De aanschaf van een big kost weinig, en het afval van de tuin en spaarzaam overgebleven klikjes vormen een deel van het dagelijkse voedsel van de zeug. Eieren rapen zij van een grote toom kippen. Voor hun gezinnetje is de melk van de geit niet voldoende, zodat Miep melk haalt bij boer Krooswijk, die op zo'n driehonderd meter afstand van hun huis zijn hoeve Rijphorst heeft.

Gebrek lijden ze niet. Rondom De Baggerbeugel zijn een stal voor het paard en een kot voor het varken gebouwd. Op gure dagen vinden de kippen beschutting in de wagenschuur, want naast de sleperswagen heeft Gerrit zich ook een oude tilbury aangeschaft. Het was een opknappertje, maar Gerrit is handig en deed het zelf.

Gerrit is niet alleen een gezonde, maar ook een aardige en vrolijke kerel, die in het boerendorp wel een potje kan breken. Als jongeman kon hij aan elke vinger wel een meisje krijgen, maar hij koos voor de knappe Miep Daleman.

Als de kille en natte winter voorbij is en het voorjaar zich aandient, kruipt Nellie al over de vloer. Cor van vier is gek op zijn zusje, maar ze is te jong om als speelkameraadje te dienen. Veel kinderen zijn er niet in de omgeving, en dus trekt hij vaak op met het even oude dochtertje van boer Krooswijk. Ze heet Annie, en samen met haar gaat hij koffie brengen naar de baggerstaal, waar haar vader en de knecht Koos Bent aan het werk zijn.

In de zomer van het vorige jaar is de bagger voor de staal

door de vader van Cor geleverd. Tijdens de wintermaanden werd de stal- en varkensmest over de inmiddels gedroogde bagger verspreid, en daarna heeft Koos Bent er vele weken over gedaan om de grote staa 'klein te maken', wat wil zeggen dat de gedroogde bagger met de mest gemengd wordt. Ten slotte wordt het mengsel voor bemesting naar de omliggende weilanden gereden. Koos laadt de stortkarren en de boer rijdt ze naar het land.

Het is in die dagen dat Cor zijn vader aan het hoofd zeurt en wijst op de oude kinderwagen in de schuur. 'Mag ik hem hebben, pa?'

'Wat wil je dan met die oude wagen? Wil je er soms met Nellie in gaan rijden?' vraagt Gerrit lachend.

'Nee, ik wil weten of je daar een houten bak op kunt maken waar ik samen met Annie Krooswijk in kan zitten.'

'En dan?'

'De wagen achter de stortkar van de boer hangen als die mest uitrijdt.'

'Lekker fris! Kun je niet iets anders bedenken?'

'Maar ik wil het zo graag, en Annie zal het ook erg leuk vinden.'

Moeder komt erbij. 'Wat hoor ik, wil je die oude kinderwagen achter de stortkar van de boer hangen?'

'Ja, dat vind ik leuk, moe, en ik weet zeker dat Annie het ook leuk zal vinden.'

Moeder schudt haar hoofd. 'Ik vind het maar een slecht idee, hoor!'

'Maar als jij het druk hebt, wil ik er ook wel met Nellie in gaan rijden, hoor!'

'Ook achter de strontkar?'

'Ik zie hem er nog voor aan ook,' lacht vader Gerrit. Maar Cor geeft zich niet gewonnen, en dan bereikt hij dat zijn vader er nog eens over zal denken.

Als de kinderen slapen, begint Miep er weer over. 'Wil jij echt een houten bak op die oude kinderwagen maken, Gerrit?'

'Ik denk dat ik die oude kinderwagen maar sloop en het

onderstel intact laat. Een houten bak erop is gauw gemaakt, en ik vind eigenlijk dat kinderen moeten kunnen spelen. Naast Annie van buurman Krooswijk zijn hier geen kinderen van de leeftijd van Cor in de buurt.'

'Ik blijf het een beetje gevaarlijk vinden, Gerrit. Als dat karretje omvalt, kan er van alles gebeuren.'

'Bertus Krooswijk zal echt wel voorzichtig zijn als zijn eigen dochtertje in de bak zit, daar maak ik me geen zorgen om.'

'Help me maar even met wat planken uitzoeken, Cor, dan gaan we samen een bak voor de kinderwagen maken. Maar eerst ga ik alles wat niet nodig en kapot is verwijderen.'

'Fijn, pa, ik zal je wel helpen, hoor! Als de wagen klaar is, kan ik me met Annie samen fijn door de boer laten slepen. Dan hebben we al twee sleepwagens, pa.'

'Dat heb je goed gezien, jongen.' Gerrit heeft schik in zijn jongetje. Nog geen vijf jaar oud en dan al zoveel fantasie. 'Als jij me helpt, zijn we vlug klaar.'

Ze gaan dus meteen aan de slag. Eerst sloop Gerrit de wagen en maakt aan het onderstel een stang vast die als trekstang kan dienen, en het maken van een eenvoudige houten bak is daarna een fluitje van een cent.

'Kijk eens wat mijn vader gemaakt heeft, Annie,' zegt Cor enthousiast als hij met zijn kar op Rijnhorst komt.

'Wat wil je daar dan mee?'

'Achter de stortkar van je vader hangen als hij mest gaat uitrijden.'

'Gaan wij dan samen in de bak zitten?'

'Ja, vind je het leuk?'

'Ja, mieters, maar ik moet het wel eerst aan pa vragen.'

Samen lopen ze naar de boer.

'Pa, kijk eens wat de vader van Cor gemaakt heeft. Mogen wij het wagentje achter de stortkar hangen als je mest van de staal naar het land rijdt?'

'Wie komt dan op dat idee, en wat is dat voor een raar staketsel?' vraagt de boer fronsend.

‘Het is een oude kinderwagen die door de vader van Cor in Leiden is opgebaggerd,’ zegt Annie, ‘en Cor heeft zijn vader gevraagd er een bak op te maken die groot genoeg is om er samen met mij in te gaan rijden.’

‘Achter de stortkar?’

‘Ja, dat vinden we leuk, hè Cor?’

En als Cor ijverig knikt, gaat de boer overstag.

‘Ik vind het goed, maar we moeten het eerst aan je moeder vragen.’

Annie holt met Cor in haar kielzog het achterhuis in waar ze haar moeder weet. ‘Pa wil je wat vragen, moe,’ zegt ze, haar vader aankijkend.

‘Haal jij het karretje maar even, Cor,’ zegt de boer, en Cor doet vliegenvlug wat er van hem verlangd wordt. Hij hoopt maar dat de buurvrouw geen bezwaar heeft.

‘Wat is dat voor een ding?’ vraagt de boerin verbaasd. ‘Het lijkt wel een kinderwagen, maar die bak hoort er niet op.’

‘Die heeft mijn vader erop gemaakt,’ verduidelijkt Cor.

‘En wat willen jullie ermee?’

‘Ermee gaan rijden, moe.’

‘Maar jullie zijn toch geen baby’s!’ lacht moeder Ans.

Maar dan neemt vader Bertus het gesprek over.

‘Ze willen er samen in gaan zitten en dan dat ding achter de stortkar hangen als ik mest ga uitrijden. Wat denk jij, Ans?’

‘Is dat niet gevaarlijk? Stel dat het wagentje omvalt.’

‘Daar ben ik niet bang voor. Als het paard stapvoets gaat, kan er niet veel gebeuren.’

‘Nou, vooruit dan maar,’ geeft moeder Ans toe.

En dus haakt Bertus de stang achter de stortkar en rijdt hij met de twee kleuters erin naar de staal, waar de oude knecht Koos Bent bezig is. Er wordt met twee stortkarren gereden. De gereedstaande kar is door Koos al geladen, dus daar wordt het wagentje aan gehangen, en dan gaan ze de wei in. De twee zitten prinsheerlijk in hun wagentje en hebben de grootste lol. Als de boer hoopjes af gaat harken, wordt het wagentje even ontkoppeld, maar als de kar leeg is, gaan ze weer terug naar de staal waar Koos de tweede stortkar al

weer vol heeft. En zo gaat het door tot het melkenstijd is en er eerst theegedronken wordt.

De boer bulkt van het geld, maar ook hier mogen Cor en Annie kiezen tussen een babbelaar en een schepje suiker. Ze kiezen beiden voor een bab, en wat Annie soms lukt als Cor er niet bij is, lukt nu niet.

‘Mag ik er nog een klein schepje suiker bij, moe, want anders is de thee zo bitter,’ vraagt ze.

Maar moeder schudt haar hoofd. Vader Bertus doet ook nog een duit in het zakje.

‘Het geld groeit me niet op de rug, en het wordt ook niet met stelen verdiend.’

‘Thuis krijg ik altijd een bab of een kakie én een schepje suiker,’ zegt Cor argeloos.

‘Dan drink je voortaan maar thee thuis,’ reageert Bertus tactloos.

‘Bertus toch! Het is een kleuter die het zegt, hoor!’

‘Een kind is nooit te jong om te leren, vrouw,’ wil hij toch zijn gelijk. Hij en Koos Bent staan op om te gaan melken.

En dan is er volk aan de deur. Het is Miep Koolhaas die haar dagelijkse liters melk komt halen.

‘Er zit nog thee in de pot, Miep, lust je nog een bakkie?’ Ans Krooswijk ziet niet zoveel mensen in de afgelegen polder en wil haar verhalen weleens kwijt. Zij en Miep hebben zes jaar lang op de dorpsschool in dezelfde klassen gezeten en kunnen het goed met elkaar vinden.

Cor en Annie komen woorden tekort om hun enthousiasme aan Miep over te brengen.

‘We hebben zo fijn in het wagentje achter de stortkar van pa gezeten, dat ik het jammer vind dat het alweer afgelopen is, buurvrouw.’ Annie heeft nog rode koontjes van opwinding.

‘Afgelopen?’ Cor schudt zijn hoofd. ‘We gaan morgen toch weer!’

‘Ja, gelukkig wel. Cor mag toch wel, hè buurvrouw?’

Buurvrouw Miep haalt haar schouders op.

‘Vind jij het geen gevaarlijk spelletje, Ans?’

‘Ja, eerst wel, maar Bertus heeft mij ervan overtuigd dat er niks kan gebeuren. Van en naar de staal laat hij het paard

stapvoets lopen en hij houdt alles goed in de gaten. We hebben maar één dochtertje, en daar moeten we zuinig op zijn.'

De tijd staat niet stil, en Cor en Annie gaan voor het eerst naar school. Gebruikelijk is dat er tussen de middag thuis warm gegeten wordt, maar zeker voor de kleintjes is het te veel gevraagd om helemaal uit school naar huis te komen om te eten en dan meteen daarna weer terug naar school te gaan. Voor kinderen die dicht bij de school wonen, is dat wel te doen. Cor en Annie krijgen een stikkenzak om hun hals geknoopt. Daarin zitten de boterhammetjes en een stuk fruit. Op de eerste schooldag gaan de beide moeders met de kleintjes mee, want noch op de hoeve, noch in het gezin van de baggerman is een oudere zus of broer aanwezig om de twee aan de hand te nemen.

Bij de school aangekomen neemt juf Lenie Willems de twee van hen over, maar vooral Annie wil dat haar moeder blijft. Maar dat gaat natuurlijk niet. Met een zoet lijntje worden Annie en Cor, samen met andere kleintjes, naar binnen geloodst. Als Annie naast Cor wil zitten, verzint de juf wel wat om hen in de rijtjes van respectievelijk de meisjes en de jongens te krijgen. Ze heeft vaker met dat bijtje gehakt.

Na enkele dagen wennen gaan ze samen met de stikkenzak op hun buik naar school en komen later op de dag ook weer samen naar huis. In het dorp lopen ze mee met het groepje schoolkinderen dat daar woont, maar eenmaal het dorp uit blijven ze ten slotte met z'n tweetjes over.

'Ik kan al schrijven, moe,' zegt Cor enthousiast als hij na de derde schooldag thuiskomt. 'Van de juf krijgen wij een schriftje met voorgedrukte lijntjes en eerst moeten we binnen de lijntjes schuine streepjes trekken en dan woordjes maken.'

'Zo zo, je kunt dus al lezen ook,' lacht moeder Miep. 'Vertel het straks ook maar aan pa.'

'Jij wordt nog een geleerde bol,' reageert vader Gerrit op het enthousiaste relaas van zijn oudste.

'Maar Annie kan het ook, hoor!' Cor wil zijn vriendinnetje laten delen in de eer. Dan gaat hij naar buiten om wat paardensla te gooien in de ruif van het hokje waarin zijn konijntje zit.

‘Die twee zijn onafscheidelijk,’ zegt Gerrit. ‘De dochter van een rijke boer en de zoon van een baggerman. Ik ben benieuwd hoelang die norse boer van Rijphorst dat zal gedogen.’ Gerrit blijkt zijn pappenheimers te kennen. ‘Ik zou die rijke, zelfvoldane hufters weleens met hun koppen tegen elkaar willen slaan.’

‘Wind je niet op, Gerrit,’ maant Miep haar man, ‘we zijn van die “zelfvoldane hufters” afhankelijk.’

‘Ja, jammer genoeg wel.’

Na een jaar kunnen Annie en Cor al hele regeltjes schrijven en lezen.

En dan is Annie bijna jarig.

‘Ik ga mijn vriendinnetjes en Cor op mijn verjaardag verzoeken,’ vertrouwt ze haar moeder toe, maar die kijkt bedenkelijk.

‘Zou je dat nou wel doen, meissie?’ vraagt ze.

‘Mag ik mijn vriendinnetjes niet verzoeken?’

‘Ja, je vriendinnetjes wel, maar vraag Cor maar niet.’

‘Waarom dan niet, moe?’

‘Ja, waarom niet?’ Moeder Ans zit een beetje met die pertinente vraag van haar meisje in haar maag. Ze weet van kinds af aan dat op verjaarspartijtjes bijna uitsluitend kinderen van rijke boeren worden verzocht, maar maak dat een kind van zeven maar eens duidelijk.

‘Zo’n jongen voelt zich toch opgelaten tussen al de meiden!’

‘Dan vraag ik hem wel op een andere dag te komen.’

‘Annie wilde Cor op haar verjaardag verzoeken, maar dat heb ik haar uit het hoofd gepraat,’ zegt Ans ’s avonds tegen haar man.

‘En terecht! Ik vind dat Annie zich wat minder met dat zontje van de baggerman moet bemoeien en meer met meisjes van haar leeftijd moet omgaan.’

‘Jij kunt makkelijk praten, Bertus, maar meisjes van haar leeftijd zijn in de wijde omtrek van de hoeve niet te vinden. Dat Annie Cor niet op haar verjaardag moet verzoeken, spreekt vanzelf, maar ze zijn nog zó jong, dat ik het raar vind haar nu al van dat jongetje weg te houden.’

‘Verzin toch maar iets, Ans.’

Hoewel Ans het standpunt van haar man belachelijk vindt, gaat ze op den duur toch wat vaker met Annie op visite bij vriendinnen. Dat zijn over het algemeen welgestelde boerinnen.

‘We gaan vanmiddag op visite bij tante Gonnie, Annie,’ zegt ze op een winterdag tegen haar dochtertje. Vriendinnen bij wie zij nogal vaak komt, worden door Annie ‘tante’ genoemd. Met Gonnie Teunisse is Ans al vanaf de schoolbanken bevriend. Ze is getrouwd met de rijke boer Dirk Bakel.

‘Mag Cor dan mee, moe?’

‘Nee, dat doen we maar niet, lieverd!’ zegt Ans lachend. Haar kind desgevraagd uitleggen waarom dat nou juist niet kan, gaat ze maar uit de weg.

De hoeve van Dirk Bakel ligt op zo’n drie kilometer van Rijphorst, dus spant ze, als rechtgeaarde boerendochter, het paard maar voor de tilbury, legt het beest een dek op, want het is gemeen koud, en bedekt zichzelf en Annie met twee dikke paardendekens.

Gonnie staat hen al op te wachten. ‘Ik zal de knecht vragen het paard op stal te zetten, en komen jullie maar gauw binnen, want zelfs overdag vriest het dat het kraakt. Ik zal thee zetten, dan word je een beetje warm.’

‘Als je je goed inpakt, heb je het niet koud,’ zegt Ans, maar de rit op de open tilbury is haar toch niet meegevallen. Annie buigt zich inmiddels samen met Gonnies zoon Toontje over een mooi prentenboek, en met een beker warme chocolademelk zijn ze voorlopig zoet, zodat Ans en Gonnie de dingen van alledag kunnen bespreken.

Ans benijdt haar vriendin wel een beetje, want die is getrouwd met de vrolijke en knappe Dirk Bakel. Ze weet al lang dat Gonnie en Dirk niet gekoppeld zijn door de vaders, maar dat ze al van jongs af aan gek op elkaar waren. Dat de vaders aan twee kanten welgesteld zijn, was voor beide trouwlustigen een welkom toeval. Ans beseft dat zij er met de stugge Bertus Krooswijk maar bekaaid van afgekomen is.

Het vriezende weer weet van geen ophouden en er ligt zelfs een pak sneeuw als Gerrit Koolhaas vroedvrouw Truus Vink moet halen, want de geboorte van het derde kindje van hem en Miep dient zich duidelijk aan. Gerrit heeft niets anders tot zijn beschikking dan de oude tilbury en het stijve werkpaard. Met paardendekens probeert hij het paard en zichzelf tegen de ijzige kou te beschermen.

‘Is het zover met Miep, Gerrit?’ vraagt Truus als de baggerman bij haar aanklopt. ‘Ik pak mijn spullen en ga met je mee.’

‘Brrr,’ rilt ze als ze bij Gerrit op de tilbury klimt. ‘Hadden jullie niet een paar maandjes kunnen wachten?’ vraagt ze lachend.

‘Goeie vraag, Truus, maar kom toch maar mee.’

Terwijl Truus de dikke paardendeken om zich heen slaat, zet de nogal wrakke kar zich in beweging. Voor alle zekerheid heeft Gerrit het paard al enkele dagen eerder op scherp gezet, en dat blijkt nu geen overbodige luxe te zijn. Toch gaat het in de dikke laag sneeuw niet erg snel, en als ze bij De Baggerbeugel aankomen, heeft Miep al ontsluiting.

‘Zet jij maar gauw een ketel water op, Gerrit, dan bekommer ik me om je vrouwtje.’

Ondanks haar spanning en pijn griezelt Miep als Truus haar met haar koude handen aanraakt.

‘Je moet mijn kouwe jatten maar voor lief nemen, meissie, want het vriest stenen dik,’ lacht Truus.

Kouwe jatten of niet, Truus merkt dat ze echt aan de slag moet, want de weeën komen nu met korte tussenpozen. En dan is het kindje er. Het is een jongetje. Truus doet nu geroutineerd haar werk, en als de kleine toonbaar in doeken gewikkeld is, geeft ze hem aan de kraamvrouw.

‘Is alles goed, Truus?’ vraagt Miep, en als de vroedvrouw knikt, wordt Gerrit, die in het vertrek ernaast op het puntje van zijn stoel zit, binnengeropen. Het doordringende geschrei van de baby heeft hem het vertrouwen gegeven dat het kindje gezond is, en dat blijkt al gauw. Het glunderende gezicht van zijn lieve vrouwtje is er het bewijs van. Hij kust haar en streelt haar liefdevol over haar bezwete wangen.

‘Gefeliciteerd met je zoon, Gerrit. Hoe gaat die kanjer heten?’

‘We noemen hem Dammie, Truus, maar als hij groot is, wordt dat vanzelf Dammes.’

Cor en Nellie zijn blij met hun nieuwe broertje, en de dag erna weet Annie het ook.

‘Ik zou willen dat er bij ons ook een broertje geboren zou worden,’ zegt Annie als ze Cor ziet. Ze is een beetje jaloers op hem, want hij heeft al een zusje en nu nog een broertje, en zij blijft maar alleen.

Als ze met haar ouders zit te eten, begint ze erover.

‘Cor heeft nou al een zusje én een broertje en ik blijf maar alleen. Wanneer krijg ik nou eens een broertje of een zusje, moe?’

‘Als Pasen en Pinksteren op één dag vallen,’ lacht vader Bertus, maar Ans wil er geen grappen over maken. Voor haar meisje is het best vervelend dat ze enig kind is.

Dat Annie het antwoord van haar vader niet erg kan waarderen, blijkt als ze hem met een verwijtende blik aankijkt en zegt: ‘In de klas zit een dochtertje van de olieman dat wel vijf broertjes en drie zusjes heeft.’

‘Ik zal er nog eens over denken,’ zegt Bertus maar om van het gevraag van zijn dochtertje af te komen.

Als Annie naar bed is, begint Ans er weer over. ‘De natuur kun je niet dwingen, Bertus, en jij hebt ook nergens schuld aan, maar voor Annie is het niet te verklaren waarom zij geen broertjes of zusjes krijgt.’

‘Ik ben er niet rouwig om, Ans. Die olieman heeft niks te verdelen, maar er zijn ook boeren met een hok vol jongens en daar wordt de spoeling voor de kinderen wel erg dun, hoor!’

‘Och, jij denkt altijd aan geld, Bertus.’

‘Daar is niks mis mee, Ans. Weet je wat mijn vader altijd zei?’

‘Dat zal dan ook wel over geld gegaan zijn.’

‘Precies, hij zei: “Je moet letten op hoeven met veel stalramen en weinig klompen voor de deur”.’

‘Dan was je bij ons thuis met een grote stal en twee kinderen aan het juiste adres.’

Het komt er bij Ans wat verbitterd uit. Zij moest haar geheime relatie met een onbemiddelde jongen van wie ze wel veel hield, afbreken ten gunste van de rijke Bertus Krooswijk.

Twee dagen na de geboorte van Dammie komt Cor zijn buurmeisje halen om zijn broertje te komen bewonderen. Het vriest nog steeds stenen dik. Ze hebben een kleur van de kou als ze door de baker binnengelaten worden. Ze willen meteen de kraamkamer in gaan, maar daar steekt de baker een stokje voor. Ze moeten eerst opwarmen, en de baker vraagt of ze een beker chocolademelk met een beschuit met muisjes lusten. Dat willen ze. De baker heeft schik in die twee. Kou deert hun niet. Ze zijn gezond en sterk, hebben warme kleren en aan goed voedsel geen gebrek. Dat is wel anders bij de stadskinderen die met hun ouders de boeren langsgaan voor een hap eten. Brandstof hebben velen niet meer, dus lijden ze naast honger ook kou.

Doordat er een ijslaag van bijna een meter dik in de rivieren en kanalen ligt, is de aanvoer van voedsel en brandstof stil komen te liggen.

Maar aan alles komt een eind, dus ook aan de barre winter van 1890. Het normale leven komt weer langzaam op gang, en als de eerste lenteboden zich aandienen is, zeker in het boerendorp, de ellende en het ongemak vergeten. In de steden is dat heel anders, want naast de ellende van honger en kou is er ook het verdriet om gestorven verwanten.

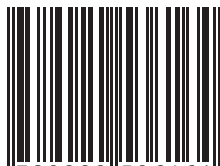
De liefde is flauwekul, vindt Bertus. Zijn dochter Annie voelt dat het tegendeel waar is.

Boerendochter Annie is al van jongs af aan bevriend met buurjongen Cor, de zoon van baggeraar Ger-rit Koolhaas. Hun kalverliefde ontwikkelt zich met de jaren tot een echte liefde, maar Annies vader Bertus Krooswijk moet hier niets van weten. Als een tiran orkestreert de boer het leven van zijn dochter. Hij wil dat ze een goede partij trouwt en verbiedt haar om nog contact met Cor te hebben. Geld, daar koop je tenminste wat voor! Maar dan vindt Cors vader tijdens het baggeren een verroest kistje en zijn de rollen plotsklaps omgedraaid.

Clemens Wisse schrijft al jaren historische boerenromans over boeren en andere plattelandsbewoners. Van zijn hand verschenen meer dan veertig boeken. Wisse heeft een voorliefde voor het boerenleven in het Groene Hart rond 1900, dat door zijn prachtige beschrijvingen tot leven komt.

ISBN 978 90 2053 616 4 NUR 344

9 789020 536164

www.romanserie.nl

Z&K